

Barn som bevittnar brott

Linn Pantzar, rådmann Nacka tingsrätt

NCK 2021-09-30

Lagstiftningsprocessen

- Kommittédirektiv
- Statlig utredning (Utredningen om skydd för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar och ansvar för uppmaning att begå självmord)
- Betänkande (SOU 2019:32)
- Remittering av betänkande
- Utkast till lagrådsremiss
- Lagrådet
- Proposition (Prop. 2020/21:170 Barn som bevittnar brott)
- Riksdagen
- Lag 1 juli 2021

Barn som bevittnar brott

- Mer än 200 000 barn lever i hem där det förekommer olika former av våld
- Barn som bevittnar brott löper ökad risk för att drabbas av fysisk och psykisk ohälsa på både kort och lång sikt
- Barn har enligt barnkonventionen rätt till skydd mot alla former av våld och övergrepp
- Barn som bevittnar våld mellan närstående är även ofta utsatta för fysiska övergrepp

Barn som bevittnar brott

- Status som brottsoffer enligt socialtjänstlagen men svårt att fånga upp dessa barn
- Barn som inte är målsägande har inte rätt till särskild företrädare för barn
- Vårdnadshavare till barn som inte är målsägande kan hindra att barnen förhörs
- Barn har enligt barnkonventionen rätt att bli hörda i myndigheters handläggning
- Det straffrättsliga skyddet är svagt

Utredningens förslag

- Det finns ett behov av att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar brott mellan närstående
- Ny straffbestämmelse om barnfridsbrott ska införas – 4 kap. 3 § brottsbalken
- Den särskilda straffskärpningsgrunden finns kvar
- Den särskilda rätten till brottsskadeersättning ersätts med en rätt till skadestånd
- För att stärka barnens ställning generellt utvidgas även uppdraget för den särskilda företrädaren för barn

Remssinstanserna

- En klar majoritet av remissinstanserna är positiva till införandet av en ny straffbestämmelse
- Remissutfallet blandat i fråga om utformningen av det nya brottet, bl.a. i fråga om närståenderelationerna och att de brott som det ska vara straffbart att utsätta ett barn för att bevittna inte framgår direkt av lagtexten

Propositionen

- Straffansvar för den som utsätter ett barn för att bevittna vissa i lagtexten uppräknade brott
- Barnet är eller har varit närstående till både gärningsperson och offer för grundbrottet
- Förtydligande skrivningar om närståendekrets
- Inget behov av ett "ägnat att"-rekvisit
- Förtydligande skrivningar om begreppet bevittna
- Annan språklig utformning av kvalifikationsgrunden för det grova brottet

Barnfridsbrott

Den som begår en brottslig gärning som utgör

1. mord, dråp, misshandel, grov misshandel eller synnerligen grov misshandel enligt 3 kap. 1, 2, 5 eller 6 §,
2. människorov, olaga frihetsberövande, olaga tvång, grovt olaga tvång, olaga hot, grovt olaga hot, hemfridsbrott eller ofredande enligt 4 kap. 1, 2, 4, 5, 6 eller 7 §,
3. våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt övergrepp, grovt sexuellt övergrepp, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn eller sexuellt ofredande enligt 6 kap. 1, 2, 4, 5, 6 eller 10 §,
4. skadegörelse eller grov skadegörelse enligt 12 kap. 1 eller 3 §, eller
5. straffbart försök till brott enligt någon av 1–4

döms, om gärningen har bevittnats av ett barn som är närstående eller tidigare närstående till både gärningsmannen och den som gärningen begås mot, för *barnfridsbrott* till fängelse i högst två år. Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är grovt, döms för *grovt barnfridsbrott* till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om den gärning som har bevittnats har varit av mycket allvarlig art eller om gärningsmannen visat särskild hänsynslöshet.

Övrigt

- Förordnanden - synliggjorts i anmälningar
- Avgöranden
- Genomslag andra områden än straffrätt

Frågor?